

KS. BOGDAN BIELA

KOINONIA A NOWA EWANGELIZACJA

W encyklice *Redemptoris missio* (RM) Jan Paweł II podkreśla, że „całe grupy ochrzczonych utraciły żywy sens wiary albo wprost nie uważają się już za członków Kościoła, prowadząc życie dalekie od Chrystusa i od Jego Ewangelii. W tym wypadku – konkluduje papież – zachodzi potrzeba «nowej ewangelizacji» albo «re-ewangelizacji»” (RM 33). Chodzi w niej w istocie o odtworzenie chrześcijańskiej tkanki społeczności ludzkiej. Jednakże warunkiem tego – konkretyzuje papież w *Christifideles laici* (ChL) – „jest odtworzenie chrześcijańskiej tkanki samych wspólnot kościelnych. [...] Ta nowa ewangelizacja, skierowana nie tylko do jednostek, ale do całych grup ludzkich żyjących w różnych sytuacjach, środowiskach i kulturach, ma na celu kształtowanie dojrzałych wspólnot kościelnych, w których wiara ujawnia się i urzeczywistnia w całym swoim pierwotnym znaczeniu jako przyłgnięcie do osoby Chrystusa i do Jego Ewangelii, jako spotkanie i sakramentalna komunია z Chrystusem, jako życie w duchu miłości i służby” (ChL 34). Ujmując bardzo zwięźle, można powiedzieć, że nowa ewangelizacja dla papieża tożsama jest z urzeczywistnianiem komunii: „Czynić Kościół domem i szkołą komunii: oto wielkie wyzwanie, jakie czeka nas w rozpoczynającym się tysiącleciu, jeśli chcemy pozostać wierni Bożemu zamysłowi, a jednocześnie odpowiedzieć na najgłębsze oczekiwania świata” (*Novo millennio ineunte* nr 43; dalej NMI).

Realizacja jednakże owego „naczelnego zadania duszpasterskiego – jak czytamy w *Pastores dabo vobis* (PDV) – jakim jest nowa ewangelizacja, obejmująca cały Lud Boży i domagająca się nowej gorliwości, nowych metod i nowego sposobu głoszenia i dawania świadectwa Ewangelii, dziś zwłaszcza potrzebuje kapłanów, którzy bezwzględnie i w pełni przeżywają

tajemnicę Chrystusa i potrafią wypracować nowy styl życia duszpasterskiego, w głębokiej jedności z papieżem, biskupami i z innymi kapłanami oraz w owocnej współpracy z wiernymi świeckimi, szanując i rozwijając różne role, charyzmaty i posługi we wspólnocie kościelnej” (PDV 18). W tym momencie można przywołać postać ks. Franciszka Blachnickiego, gorliwego apostoła nawrócenia i wewnętrznej odnowy człowieka, gwałtownika Królestwa Bożego – by użyć sformułowań Jana Pawła II. On to właśnie poprzez swoje studia i działalność stał się prekursorem i pionierem nowej ewangelizacji na gruncie Kościoła w Polsce. Ks. Blachnicki bowiem bardzo szybko wchłonął soborową wizję Kościoła – *communio*, by następnie uczynić ją podstawą działania w stworzonym przez siebie ruchu „żywego Kościoła” – Światło–Życie.

Skoro – jak zaznaczyliśmy – istotą nowej ewangelizacji jest czynienie Kościoła domem i szkołą komunii, najpierw ukażemy, jak widział realizację tej wizji ks. Blachnicki w parafii jako środowisku „ostatecznego umiejscowienia Kościoła” (ChL 26). Następnie spróbujemy spojrzeć na to zagadnienie w kontekście aktualnego nauczania Kościoła w Polsce – wezwań do nowej ewangelizacji zawartych w uchwałach II Polskiego Synodu Plenarnego.

KOINONIA W UJĘCIU KS. FRANCISZKA BLACHNICKIEGO

Dla ks. Blachnickiego było oczywiste, że wysiłek duszpasterski winien być skierowany na odnowę parafii, i to w ten sposób, by parafia stała się widzialnym znakiem Kościoła powszechnego¹ Dlatego też jedno z kluczowych zadań w ramach wizji urzeczywistniania Kościoła jako wspólnoty zawiera się w postulatcie posiadania integralnego i organicznego planu duszpasterstwa. Tradycyjne podejście do duszpasterstwa nie ma jednak takiej wizji. Jest to podejście – zdaniem Sługi Bożego – wybitnie aktywistyczne, koncentrujące się wokół szeregu różnych „akcji”, u których podstaw leży najczęściej lęk przed „próżnią” Potrzebne jest podejście całościowe, którego punktem wyjścia jest cel bądź ideał, jaki chce się osiągnąć. Duszpasterz ogarnia wtedy całość procesu rozwojowego, który ma prowadzić do urzeczywistnienia ideału Kościoła-komunii. Z tego też punktu widzenia ocenia sens i celowość poszczególnych akcji oraz próbuje rozwiązać problemy² Wszystko

¹ F. Blachnicki. *Koinonia-communio-wspólnota*. „Koinonia” 1979 nr 2 s. 9.

² Tamże s. 14-15.

w tym celu, aby parafia była pojęta jako miejsce i jako szansa urzeczywistnienia się Kościoła wspólnoty ze wszystkimi elementami, które należą do konstytutywnych cech Kościoła.

Takim miejscem nie jest dla F. Blachnickiego tradycyjna parafia. „Typowa, przeciętna parafia liczy około 1-1,5 tysiąca rodzin, a więc 5-6 tysięcy osób. Jak taka parafia funkcjonuje? Jakie są przejawy jej życia, działania? Przede wszystkim niedzielną Msza św., odprawiana 5, 6-7 razy. Uczęszcza na nią regularnie tylko pewien procent wiernych. Jest czytane Słowo Boże, są pewne ogłoszenia dotyczące życia parafialnego, jest okazja do spowiedzi... Jest pewna działalność dotycząca części parafian – przede wszystkim katecheza dzieci i młodzieży, stanowe nabożeństwa, działa kancelaria parafialna... Jest pewien punkt centralny, są zgromadzenia obejmujące część wiernych i są pewne kontakty, ale w konsekwencji rola parafii sprowadza się do roli punktu usługowego, który świadczy usługi dla ludności. Na ogół jeszcze wielu ludzi korzysta z usług religijnych, ale parafia nie jest jeszcze środowiskiem życia, nie stwarza warunków do istnienia interakcji”³ Potrzeba więc małych grup, których członkowie spotykają się ze sobą i otwierają ku sobie w postawie dawania siebie. „Wspólnota jest wynikiem relacji między osobami – a to muszą być relacje konkretne, nie jakaś mglista idea jedności”⁴

Parafię można zatem przekształcić we wspólnotę tylko przez tworzenie w niej małych grup i za pośrednictwem małych grup. Parafia musi więc być „wspólnotą wspólnot” W parafii musi najpierw być ząbin – żywa komórka, czyli środowisko chrześcijan, które może zaspokoić potrzeby swoich członków w zakresie życia chrześcijańskiego. „Jest to zasada, od której zaczął Chrystus. Najpierw stworzył żywą komórkę wspólnoty apostoelskiej, a potem gdy apostołowie zakładali Kościoły, zaczęli od tworzenia Kościoła domowego, małej wspólnoty podstawowej”⁵ Oznacza to również, że nie istnieje jakaś bezpośrednia droga do przekształcenia masy członków parafii we wspólnotę. Nie wystarcza więc sama informacja i organizacja⁶ „Właściwy rozwój Kościoła idzie przez uczestnictwo w życiu nowym, które otrzymu-

³ Tamże s. 10-11.

⁴ Tenże. *Oaza Rekolekcyjna Diakonii Ruchu Światło-Życie*. „Światło-Życie” 1987 s. 115.

⁵ Tenże. *Etapy realizacji wspólnotowego modelu parafii. Wizja Ruchu Światło-Życie*. „Koinonia” 1979 nr 2 s. 17.

⁶ Tenże. *Parafia wspólnotą – wspólnoty w parafii*. W: *Biblioteka Animatora* z. 1 (mps bmrw.) s. 95-96.

jemy dzięki Duchowi Świętemu. Z uczestnictwa rodzi się świadectwo, które ma moc włączania innych do wspólnoty”⁷

Oczywiście nie każdą grupę, która się zbiera w parafii, można zaliczyć do żywej komórki Kościoła. Jeśli ma być ona znakiem Kościoła, formą jego urzeczywistniania się, musi spełniać pewne warunki. Przede wszystkim wspólnota ta musi być zbudowana na fundamencie, którym jest Chrystus. Musi więc ona być wynikiem osobowego spotkania z Chrystusem, a więc to, co stanowi istotę *communio* w wymiarze wertykalnym, czyli ewangelizacji w sensie ścisłym. „Wszelkie budowanie wspólnoty chrześcijańskiej, także parafii, musi się rozpocząć od doprowadzenia ludzi do wiary. Tutaj nie możemy poddać się złudzeniom, musimy mieć jasne rozeznanie, co to znaczy przyjąć Chrystusa i czy naprawdę dokonało się to w życiu naszych wiernych”⁸ „Bez tego fundamentu, bez tego, co stanowi wspólnotę podstawową, wszelkie próby budowania wspólnoty eklezjalnej byłyby budowaniem na piasku. Dlatego trzeba ciągle wracać do ewangelizacji nawet chrześcijan, a więc ludzi już ochrzczonych i w pewien sposób praktykujących, jeżeli ich wiara nie ma jeszcze charakteru *communio*, czyli osobowego spotkania i zjednoczenia z Chrystusem, Zbawicielem i Panem”⁹

W tej wspólnocie wertykalnej trzeba ciągle trwać, jeśli chce się tworzyć wspólnotę międzyludzką. Wspólnota musi więc być miejscem spotkania z Bogiem. Pierwszym elementem skupiającym grupę jest słowo Boże. Ono musi stanowić normę działania. Gdy to słowo Boże grupę gromadzi i jednoczy, wtedy jest ona znakiem Kościoła, bo Kościół jest wspólnotą tych, którzy słuchają Słowa Bożego i strzegą go. Drugim elementem jest modlitwa. Kościół bowiem jest wspólnotą modlących się, którzy mając Ducha Świętego, odpowiadają na wezwanie Boże. Trzecim elementem jest świadectwo życia. Jeżeli w grupie podejmuje się wspólnie wysiłek przemiany życia, wtedy jest ona znakiem Ludu Bożego jako społeczności tych, którzy prowadzą życie w Duchu Świętym. Życie takiej grupy musi być także związane z liturgią, zwłaszcza Eucharystią, która jest pełnym znakiem Kościoła, a jednocześnie elementem, który grupę tworzy i formuje. Kolejną istotną cechą eklezjalnej grupy jest j e d n o ś ć. Mała grupa musi być otwarta ku innym wspólnotom, żeby wejść w wielką jedność Kościoła Chrystusowego. Dlatego też związek przez kapłana z biskupem powoduje to, że grupa jest wbudo-

⁷ T e n ż e. *Etapy realizacji* s. 17.

⁸ T e n ż e. *Ewangelizacja w procesie budowania „nowej parafii”* W: *Charyzmat Światło-Życie. Teksty podstawowe. „Światło-Życie”* 1987 s. 79.

⁹ T e n ż e. *Istotne cechy ruchu eklezjalnego*. Tamże s. 20.

wana w Kościół lokalny, a poprzez biskupa w jedność ze Stolicą Apostolską i Kościołem powszechnym. Ostatnim elementem tworzącym z małej grupy wspólnotę eklezjalną jest diakonia. Zaczyna się ona w małej grupie, w której każdy wnosi swój wkład w jej budowanie, a potem przenosi się na szerszą wspólnotę, podejmując jakąś służbę dla parafii, diecezji. Wtedy taka grupa objawia Kościół, który jest wspólnotą służb i charyzmatów¹⁰ Grupa taka, będąc efektem systematycznej formacji katechumenalnej, jest zdolna przejmować różne zadania w parafii, tworząc z niej żywy Kościół – wspólnotę wspólnot.

Łączy się to jednak ściśle ze zmianą tradycyjnego modelu parafii, wywodzącego się jeszcze z reformy Soboru Trydenckiego. Model ten jest dzisiaj – a mówił to ks. Blachnicki już w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku – nie do utrzymania¹¹ Potrzeba modelu dynamicznego, misyjnego, ewangelizacyjnego, cechującego się świadomością „my” To zaś jest możliwe tylko we wspólnotach tworzących relacje międzyosobowe. Tak więc małe grupy muszą być tym etapem pośrednim w budowaniu więzi wspólnotowej w tym większym już zespole, jakim jest parafia. Wtedy dzięki tym wspólnotom, dzięki ich świadectwu i zaangażowaniu apostołskiemu, można doprowadzić do tego, że cała parafia odnowi się w swoim charakterze wspólnotowym. Warto zaznaczyć, że w tym procesie budowania wspólnoty parafialnej nieodzownym elementem jest zgromadzenie eucharystyczne, które

¹⁰ T e n ż e, *Mała grupa w Kościele*. W: *Biblioteka Animatora* z. 1 s. 77-80. Warto zauważyć, że elementy tworzące eklezjalną wspólnotę są tożsame z tymi, które papież podaje w NMI jako „priorytety duszpasterskie” (nr 29-41).

¹¹ Trydenckie pryncypium tworzenia parafii to wydzielenie terytorium z pewną grupą ludzi i ustalenie odpowiedniego pasterza. Oznacza to podział parafii na pryncypium aktywne i bierne, na Kościół nauczający i słuchający. Zachodzi dwustronna relacja: ja-oni. Nie ma świadomości „my”, a dopiero wtedy, gdy pojawia się taka świadomość, można mówić, że Kościół jest wspólnotą, i to zarówno w wymiarze wertykalnym, jak i horyzontalnym. Wertykalnym, bo duszpasterz i wierni są razem odpowiedzialni za budowanie Kościoła, i horyzontalnym, w wielorakich kontaktach między wiernymi, które aktualizują się w konkretnych wspólnotach. W potrydenckim modelu parafii, obejmującym pewien krąg ludzi, istnieje i stale wzrasta kategoria ludzi niepraktykujących bądź też deklarujących się wprost jako niewierzący. Obok nich istnieje drugi krąg – praktykujących. Jednakże ci praktykujący nie mają większego wpływu na niepraktykujących, gdyż nie istnieje w ich świadomości eklezjalne „my” Ogólnie więc zaznacza się tendencja do ilościowego wzrastania kręgu ludzi niepraktykujących i coraz mniejszego wpływu pasterza. Cały ten model parafii jest więc modelem statycznym, nie ma w nim dynamiki misyjnej. Istnieje stały punkt, do którego ludzie przychodzą, żeby zaspokoić swoje potrzeby religijne, a sfera wpływu duszpasterzy zamyka się faktycznie w kręgu tych ludzi, którzy przychodzą do Kościoła, salki katechetycznej czy kancelarii parafialnej. Zob. t e n ż e. *Parafia wspólnotą* s. 96-100.

jest „żywym modelem”, w którym wspólnota może rozpoznać siebie jako Kościół. Dlatego trzeba robić wszystko, by Eucharystia była przeżywana w swoim najpełniejszym wymiarze skutecznego znaku Kościoła wspólnoty¹²

Współczesna parafia musi więc być parafią wspólnotową. Ks. Blachnicki wyróżnia w niej siedem kręgów. Do pierwszego kręgu należy grupa zarówno ochrzczonych, jak i nieochrzczonych. Jest to krąg misyjny, który stanowi zadanie dla pozostałych, obejmujących go swoją modlitwą, troską i dynamiką apostołską. Drugi krąg stanowią wierni praktykujący, którzy są w Kościele na zasadzie relacji ja-oni, traktujący parafię jako punkt świadczący usługi religijne. Ten krąg musi być także terenem pracy formacyjnej i wychowawczej tak, by ci wierni mogli być świadkami Chrystusa dla innych. Kolejny krąg tworzą już małe grupy. Należą do niego ludzie z dwóch poprzednich kręgów, tworzący grupy katechumenalne. Tutaj odbywa się systematyczna formacja uzupełniająca braki tradycyjnej formacji religijnej oraz wdrażanie do życia we wspólnocie chrześcijańskiej. W tych grupach dokonuje się proces dojrzewania eklezjalnej świadomości „my” Wspólnoty te są też już żywymi komórkami, które oddziałują na całość parafii. Z tych grup tworzą się kolejne dwa kręgi wspólnot diakonijnych. Pierwsze z nich są odpowiedzialne za jakieś środowisko, np. zakład pracy, blok mieszkalny, dzielnicę. Inne grupy diakonijne przejmują odpowiedzialność za pewne funkcje żywotne Kościoła, które muszą być realizowane w każdej wspólnocie lokalnej. Będzie to np. diakonia dla spraw liturgii, środków przekazu, dla spraw charytatywnych. Ze względu na wielką liczbę grup we wspólnotowej parafii musi także istnieć sztab diakonii – rada apostołska, która współdziała i koordynuje działalność różnych grup. Ostatnim kręgiem – będącym w samym centrum parafii – jest diakonia stała, w której skład wchodzi proboszcz, wikariusze, a także grupa świeckich całkowicie oddanych wspólnocie lokalnej. Grupa ta powinna być dla całej parafii znakiem tego, do czego parafia ma być wychowywana i jak się ma rozwijać. Dlatego też niezwykle istotne jest świadectwo tej grupy. Zarysowany model parafii spełnia – zdaniem ks. Blachnickiego – wymagania Soboru Watykańskiego II. Jest to jednocześnie model misyjny, którego dynamika i inspiracja nie zatrzymuje się na jakimś kręgu. Z jednej strony – od środka do peryferii – działa dynamika ewangelizacji, z drugiej zaś strony – od peryferii do środka – występuje dynamika wzrostu. W ten sposób tworzy się „nowa parafia” – wspólnota wspólnot¹³

¹² Tenże. *Etapy realizacji* s. 18.

¹³ Tenże. *Parafia wspólnotą* s. 104-105.

W wyniku przeprowadzonych studiów dla ks. Blachnickiego było jasne, że na kanwie soborowej wizji Kościoła możliwa jest całościowa i organiczna koncepcja duszpasterstwa, pojęta jako proces budowania Kościoła we wspólnocie lokalnej. Proces urzeczywistniania się Kościoła rozpoczyna się od ewangelizacji, która inicjuje procesy wyzwolenicze w ludziach i danym środowisku. Kolejnym etapem jest wdrażanie – poprzez formację katechumenalną – do życia w eklezjalnej wspólnocie. Elementy widzialne zaś można sprowadzić do trzech: *martyria*, *leiturgia* i *diakonia*. *Martyria* to świadectwo, w którym zawarte są przyjęcie z wiarą słowa Bożego oraz odpowiedź modlitwą i życiem, kształtowanym przez to słowo. Życie powstałej wspólnoty koncentruje się wokół liturgii, która objawia i tworzy Kościół. Trzeci etap budowania wspólnoty eklezjalnej jest związany z diakonią, gdyż nie można inaczej włączyć się do wspólnoty niż przez aktualizację swoich charyzmatów.

Zbudowana na takim modelu wspólnot eklezjalnych parafia nie jest wtedy podzielona na element aktywny i pasywny, co jest zaprzeczeniem pojęcia wspólnoty. Ponadto taka parafia staje się źródłem wzrostu dla innych, będących nawet jeszcze poza jej widzialną strukturą. Wynika to z prawa miłości – miłość jest zawsze życiodajna¹⁴ Dlatego też głównym wnioskiem wypływającym z faktu, że Kościół urzeczywistnia się w konkretnych, lokalnych wspólnotach, był dla ks. Blachnickiego postulat, by całe duszpasterstwo tak przebudować, aby służyło formowaniu podstawowych wspólnot życia chrześcijańskiego w ramach parafii¹⁵

Powstał w tym kontekście problem pastoralny: jak wprowadzić model posoborowej parafii w życie, skoro nie można budować żywej wspólnoty Kościoła bez istnienia dojrzałych wspólnot eklezjalnych? „Piękne i cenne plany duszpasterskie pozostają przeważnie niezrealizowane, gdyż planuje się tylko cele, a metod już nie, nie szkoli się ludzi do wykonywania zadań. W rezultacie mimo pięknych programów życie idzie swoją drogą albo zamiera”¹⁶ Ks. Blachnicki, szukając rozwiązania tego dylematu, wskazał na

¹⁴ Tenże. *Oaza Rekolekcyjna* s. 119-120.

¹⁵ Tenże. *Formacja służby liturgicznej jako jedna z form młodzieżowego deuterokatechumenatu w parafii*. W: *Biblioteka Animatora* z. 2 s. 51. W tym celu ks. Blachnicki (wraz z diakonią wspólnoty lokalnej Ruchu Światło-Życie) zainicjował w 1978 r. ogólnopolskie sympozja dla duszpasterzy, poświęcone odnowie parafii. Efektem tych sympozjów był m.in. wydawany przez Ruch Światło-Życie biuletyn odnowy parafii „Koinonia”

¹⁶ Tenże. *Charyzmat „Światło-Życie” w służbie odnowy Kościoła lokalnego*. W: *Charyzmat Światło-Życie* s. 72.

rolę i szansę, jaką we współczesnym życiu Kościoła stwarzają różnorodne ruchy bazujące na całościowej, katechumenalnej formacji¹⁷ Taką wypracowaną i wypróbowaną w doświadczeniu metodę realizacji w praktyce eklezjologii Vaticanum II posiada – zdaniem Założyciela oaz – Ruch Światło-Życie. Jego zasadniczym celem jest bowiem realizowanie jedności światła i życia. Pragnienie urzeczywistnienia tej jedności rodziło się na rekolekcjach przeżyciowych, nazwanych przez ks. Blachnickiego na początku lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku „Oazami Żywego Kościoła” Z nich narodził się w latach sześćdziesiątych ruch „Żywego Kościoła”, nazwany w 1976 r. Ruchem Światło-Życie. Z biegiem czasu w Ruchu Światło Życie powstał deuterokatechumenalny system formacyjny, mający doprowadzić jego uczestników do dojrzałej wiary¹⁸

Zasadniczym celem Ruchu jest jednak uczestnictwo w urzeczywistnianiu „żywego Kościoła”, a więc realizowanie *communio* w jej wertykalnym i horyzontalnym wymiarze¹⁹ Praktycznie to działanie Ruchu koncentruje się na trzech podstawowych zadaniach: wychowaniu „nowego człowieka”, tworzeniu oaz rekolekcyjnych oraz posłudze we wspólnotach lokalnych dla budowania „żywego Kościoła” To działanie ujawnia podstawowe cechy nowej ewangelizacji: nową gorliwość – wystarczy choćby spojrzeć na różne inicjatywy Ruchu związane z liczbą uczestniczących corocznie w rekolekcjach oazowych; nowe metody – metoda przeżyciowa rekolekcji zamkniętych; nowe sposoby głoszenia i dawania świadectwa w różnorodnych diakoniach Ruchu²⁰

¹⁷ Tenże e. *Istotne cechy* s. 21-22.

¹⁸ Por. B. Biela. *Rekolekcje oazowe jako metoda wychowawcza uczestników Ruchu Światło-Życie*. W: R. Brom, J. Śliwiok (red.). *Ksiądz dr Franciszek Blachnicki wychowawca młodzieży polskiej*. Katowice 2003 s. 36-72.

¹⁹ Celem pomocniczym Ruchu jest doprowadzenie poszczególnych ludzi do dojrzałej wiary, która wyraża się w harmonii między słowem zawartym w Ewangelii a życiem poszczególnych chrześcijan. Do tej dojrzałości dochodzi się jednak tworząc autentyczne wspólnoty chrześcijańskie, bo tylko w nich może wzrastać nowy człowiek. Wspólnoty te z kolei mają stawać się ogniskami ewangelizacji i promieniowania nowej kultury, która polega na przenikaniu wszystkich dziedzin życia wartościami Ewangelii. Stąd cały program Ruchu można streścić w hasłach: Światło-Życie (metoda Ruchu), Nowy Człowiek, Nowa Wspólnota, Nowa Kultura. Zob. *Domowy Kościół – List do wspólnot rodzinnych Ruchu Światło-Życie*. „Światło-Życie” 1978 nr spec. (0) s. 8-9.

²⁰ Zob. M. Pałuch. *Zarys historii Ruchu Światło-Życie*. Lublin-Kraków 1998.

KOINONIA W ŚWIETLE II POLSKIEGO SYNODU PLENARNEGO

W liście apostolskim na nowe tysiąclecie papież Jan Paweł II naucza, że nie trzeba wyszukiwać nowego programu duszpasterskiego, „program już istnieje: ten sam co zawsze, zawarty w Ewangelii i żywej Tradycji. [...] Jest jednak konieczne, aby znalazł on wyraz we wskazaniach duszpasterskich dostosowanych do sytuacji każdej wspólnoty” (NMI 29). 28 lutego 2001 r. weszły w życie we wszystkich polskich diecezjach uchwały II Polskiego Synodu Plenarnego²¹. Od tego momentu stały się one nie tylko obowiązującym dokumentem dla kształtowania życia kościelnego w Polsce, ale – jak czytamy w dekrecie promulgującym – darem dla Kościoła w Polsce na trzecie tysiąclecie²². Spróbujmy pokrótce zobaczyć, w jakim stopniu wskazania duszpasterskie II PSP ukazują proces urzeczywistniania *koinonii* parafialnej w duchu nowej ewangelizacji.

Jak wiemy, w trakcie prac Synodu przeredagowano dokumenty robocze, tak że ostatecznie z 17 powstało 14 dokumentów. Bazę i fundament dla nich stanowi dokument pierwszy (którego nie było w dokumentach roboczych): *Potrzeba i zadania nowej ewangelizacji na przełomie II i III Tysiąclecia Chrześcijaństwa*²³. Dokument ów stwierdza, że „zamyślenie synodalne rozpoczynamy od Kościoła i dzieła nowej ewangelizacji”, będącej owocem refleksji Kościoła nad samym sobą²⁴. W numerze 43 wspomnianego dokumentu Synod usilnie zachęca do kształtowanie modelu parafii jako wspólnoty wspólnot. W realizacji wspólnotowego modelu parafii warto wykorzystać istniejące doświadczenia, m.in. projekty odnowy parafii wypracowane

²¹ *II Polski Synod Plenarny (1991-1999)*. Poznań 2001. W dalszej części tekstu będzie używany skrót: II PSP.

²² Tamże s. 7.

²³ Warto w tym kontekście przypomnieć, że 29 października 1992 r. w czasie pierwszego posiedzenia Archidiecezjalnej Komisji Synodalnej II Polskiego Synodu Plenarnego w Katowicach został powołany do życia m.in. zespół roboczy do spraw apostołstwa świeckich, którego zostałem przewodniczącym. W wyniku pracy tego zespołu oraz materiałów nadesłanych z różnych parafii archidiecezji katowickiej powstało sprawozdanie podsumowujące najważniejsze wnioski tego zespołu. Wśród postulatów, które miały zostać przesłane Komisji Głównej Synodu do Warszawy, pierwszym i fundamentalnym był ten, który stwierdzał w tekstach roboczych Synodu brak pastoralnej wizji budowania parafii według obrazu Kościoła zawartego w dokumentach Soboru Watykańskiego II. Bez uświadomienia sobie bowiem tej wizji, zwłaszcza przez pasterzy Kościoła, wszystkie inne postulaty będą zawieszane w próżni.

²⁴ II PSP s. 10 nr 2.

w środowiskach „Ruchu dla lepszego świata”²⁵ Również w innych dokumentach Synod opiera się na wspólnotowej wizji Kościoła i parafii. Na przykład w dokumencie *Liturgia Kościoła po Soborze Watykańskim II* czytamy, że „wciąż zbyt mało docenia się obecność ruchów i wspólnot w strukturze parafii jako wspólnoty wspólnot”²⁶

Czy jednak w dokumentach synodalnych oprócz wspólnotowej idei parafii są także wskazania dotyczące jej realizacji?

Kluczem do realizacji parafii wspólnotowej jest świadomość i akceptacja tego modelu parafii przez tych, którzy za jej rozwój są szczególnie odpowiedzialni. Jeśli proboszcz nie będzie miał krytycznego spojrzenia na braki i niedomagania tradycyjnego modelu życia chrześcijańskiego i parafialnego, nie podejmie inicjatywy w przeprowadzeniu nieodzownych reform zapoczątkowujących systematyczną i długofalową pracę nad odnową parafii. Konieczność posiadania całościowej wizji łączy się więc z potrzebą widzenia niedociągnięć i braków. W dokumencie *Kapłaństwo i życie konsekrowane jako wspólnota życia i posługi z Chrystusem* Synod zwraca uwagę, by w programie studiów seminaryjnych przyznać odpowiednie miejsce takim zagadnieniom jak: teologia wspólnoty, stowarzyszenia katolickie i ruchy odnowy chrześcijańskiej, zdolność do współpracy ze świeckimi itd.²⁷ Chodzi ostatecznie o to, aby kapłan zawsze pamiętał, że „uświęca się poprzez troskę o życie wspólnoty, która została mu powierzona. Troska ta winna wyrażać się w byciu z wspólnotą i we wspólnocie”²⁸

Pierwszy etap realizacji modelu parafii wspólnoty wspólnot polega na położeniu fundamentu, łączy się więc z ewangelizacją. Trzeba jednak zdawać sobie sprawę, że pojęcie „ewangelizacja” jest wieloznaczne. Bardzo często bowiem nie rozróżnia się ewangelizacji w znaczeniu szerokim i ewangelizacji w znaczeniu ściślejszym. Jest to bardzo ważne rozróżnienie, gdyż inaczej będziemy operować ogólnikami, nie bardzo wiedząc, o co chodzi i jakie z tego wynikają konsekwencje dla duszpasterstwa. Pojęcie „ewangelizacja” w znaczeniu najbardziej szerokim to kontynuacja misji Chrystusa. Jest ona więc równoznaczna z pojęciami „misja”, „apostolstwo”, „duszpasterstwo” Tak też rozumie ją Synod, który ewangelizację określa jako

²⁵ II PSP s. 22 nr 44.

²⁶ II PSP s. 200 nr 57.

²⁷ II PSP s. 175 nr 62.

²⁸ II PSP s. 179 nr 76.

„uobecnianie przez Kościół w czasie i przestrzeni, mocą Ducha Świętego, Dobrej Nowiny o zbawieniu, która stała się faktem w Jezusie Chrystusie”²⁹

W znaczeniu ściślejszym przez ewangelizację rozumiemy pierwsze głoszenie Ewangelii tym, którzy jej jeszcze nie słyszeli. Można tu wprowadzić pojęcie „kerygma” To pojęcie ewangelizacji (czy też preewangelizacji) odnosi się jednakże nie tylko do niewierzących albo pogan, ale także do chrześcijan – ochrzczonych, nawet praktykujących, gdyż wielu z nich nie dokonało tego zasadniczego kroku, który polega na przyjęciu Chrystusa wiarą jako osobistego Zbawiciela i Pana. Nie zostało postawionych wobec osobowych i egzystencjalnych decyzji. W konsekwencji jest wielu takich chrześcijan, którzy są analfabetami w życiu chrześcijańskim, a nawet takich, którzy wtórnie stali się poganami. Jeżeli w ten sposób popatrzymy na współczesnych chrześcijan „z metryki”, musimy dojść do wniosku, że większość chrześcijan wymaga ewangelizacji. Zresztą ta praktyka Kościoła istnieje już od dawna. Z tego powodu powstała w historii forma misji ludowych, a współcześnie pojawiło się wołanie o „nową ewangelizację”³⁰ W budowaniu parafii wspólnotowej nie można więc pominąć etapu doprowadzającego ludzi do uczestnictwa w życiu Chrystusa w Duchu Świętym. Ślady takiego myślenia znajdziemy w uchwałach Synodu: „Nowa ewangelizacja zaczyna się bowiem od autoewangelizacji, od otwarcia się na Ducha Świętego, który jest u początku wszelkiej misji”³¹

Ewangelizacja to pierwszy etap budowania nowej parafii. Druga faza budowania wspólnoty wspólnot to katechumenat. Instytucja katechumenatu została wznowiona w ramach posoborowej odnowy Kościoła, i to nie tylko w krajach misyjnych. Podstawowym dokumentem w tym względzie są *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*. Jest to jeden z najważniejszych dokumentów posoborowej odnowy Kościoła, i to nie tylko w dziedzinie liturgii, ale także ze względu na konkretne sugestie pastoralne. W kilku miejscach owego dokumentu zostało powiedziane, że na podobieństwo katechumenatu należy przeprowadzać różne formy pracy duszpasterskiej. Chodzi o to, żeby tradycyjne nauczanie rozbudowywać w kierunku katechumenatu, w którym są zawarte wszystkie elementy potrzebne do procesu stania się dojrzałym chrześcijaninem³²

²⁹ II PSP s. 15 nr 17.

³⁰ II PSP s. 15 nr 16.

³¹ II PSP s. 20 nr 38; por. nr 39.

³² Por. A. Fetkowski, M. Marczewski. *Co to jest katechumenat?* „Ateneum Kapłańskie” 70: 1977 t. 88 s. 180-187; Z. Czerwiński. *Katechumenat dzisiaj*. Tamże s. 190-215.

Katechumenat wyraźnie precyzuje pewne zadania formacyjne, które muszą być podjęte w tym procesie. Chodzi bowiem nie tylko o nauczanie prawd wiary czy nauczenie pewnych praktyk religijnych, do czego w zasadzie srowadza się katecheza. W katechumenacie chodzi o coś więcej – o kształtowanie pewnych postaw życiowych chrześcijanina. Dokonuje się to poprzez wtajemniczenie i wdrażanie do życia słowem Bożym, do modlitwy, do liturgii, do świadectwa, do nieustannej *metanoi* oraz do życia w konkretnej wspólnocie, aby w niej wziąć odpowiedzialność przez podjęcie jakiejś służby opartej na posiadanych charyzmatach³³

Uchwały II PSP wiele miejsca poświęcają formacji świeckich, a także zwracają uwagę na potrzebę tworzenia środowiska takiej formacji. W numerze 14 dokumentu *Sól ziemi. Powołanie i posłannictwo świeckich* czytamy: „Świeccy, żeby sprostać wymogom swojego powołania i posłannictwa, winni zatroszczyć się o integralną i stałą formację. Formacja ta to stały proces osobistego dojrzewania i upodabniania się do Chrystusa, zgodnie z wolą Ojca, pod kierunkiem Ducha Świętego. [...] Integralny charakter tej formacji polega na kształtowaniu życia duchowego i apostołskiego, pogłębianiu znajomości doktryny, a jednocześnie na rozwijaniu cnót ludzkich, postaw rodzinnych i obywatelskich oraz podnoszeniu kwalifikacji zawodowych”³⁴ Numer 15 owego dokumentu z kolei dodaje, że formacja świeckich dokonuje się w różnych środowiskach wychowawczych. Podstawową szkołą wiary i innych cnót jest rodzina. Kolejnymi strukturami odpowiedzialnymi za właściwą i w miarę możliwości powszechną formację wiernych są parafie i diecezje. Ważnym miejscem formacji są szkoły i uniwersytety katolickie. Niezastąpionym jednakże środkiem formacji apostołskiej są organizacje, stowarzyszenia i ruchy katolickie. Także w numerach 32 i 37 dokumentu *O powołaniu i posłannictwie świeckich* w kontekście zauważalnego braku systematycznej katechezy dorosłych w Polsce Synod podkreśla, jak bardzo ważnym środowiskiem formacyjnym są liczne, dynamicznie rozwijające się ruchy katolickie, które ponadto umacniają więzi wspólnotowe i przyczyniają się do pogłębienia świadomości uczestnictwa w Kościele.

Duszpasterską odpowiedzią na znaki czasu winno być, według Synodu, integralne formowanie świeckich do uczestnictwa w życiu Kościoła i w życiu społecznym. Chodzi tutaj przede wszystkim o formację przygotowującą do uczestnictwa w życiu sakramentalnym, współpracę świeckich i kapłanów

³³ Blachnicki. *Ewangelizacja w procesie* s. 39-42. Zob. Cz. Krakowiak. *Katechumenat chrzcielny dorosłych w Kościele posoborowym*. Lublin 2003 s. 153-194.

³⁴ II PSP s. 149.

w radach duszpasterskich i ekonomicznych, katechezę dorosłych oraz koordynację formacji wspólnot i ruchów z duszpasterstwem ogólnym³⁵ Zwraca na to także uwagę dokument *Szkoła i uniwersytet w życiu Kościoła i narodu*. Synod podkreśla, że w związku z powrotem religii do szkół duszpasterze i inne osoby odpowiedzialne za dzieło ewangelizacji w parafiach nie mogą czuć się zwolnieni z prowadzenia katechezy parafialnej. Jej funkcją winno być „pogłębienie procesu wtajemniczenia chrześcijańskiego dokonującego się w rodzinie i szkole przez przygotowanie do przyjęcia sakramentów”³⁶ Synod bardzo dobitnie postuluje, by na różnych płaszczyznach dokonywała się całościowa formacja wiernych związana z procesem chrześcijańskiego wtajemniczenia³⁷

Mówiąc o rozlicznych zadaniach parafii, w numerze 48 dokumentu *O potrzebie i zadaniach nowej ewangelizacji* Synod stwierdza, że „parafia powinna być podstawowym miejscem formacji i działania laikatu, a także katechizacji dorosłych i katechezy dzieci, uzupełniającej szkolne lekcje religii. Parafia może także kształtować umiejętności społeczne i postawy obywatelskie poprzez naukę współpracy w grupach i wspólnotach parafialnych, szkoły parafialne, przedszkola, biblioteki, wideoteki, kawiarenki, kluby sportowe, centra młodzieżowe i kluby «trzeciego wieku». Miłość duszpasterska i wyobraźnia wiary winny wciąż podpowiadać duszpasterzom i świeckim zadania, które wspólnota parafialna powinna podejmować w służbie rodzinie, dzieciom i młodzieży, ludziom cierpiącym, bezrobotnym, różnym środowiskom zawodowym, a także wobec społeczności lokalnej i w świecie kultury”³⁸

Z kolei dokument *Ewangelizacja kultury i środków społecznego przekazu* podkreśla kulturotwórczą rolę parafii. Nie oznacza to jednak konieczności podejmowania jakiś nadzwyczajnych działań: obowiązki wobec kultury spełnia ona wtedy, gdy jest miejscem wzorowego duszpasterstwa, dobrze prowadzonej katechezy, starannie przygotowanej liturgii, sprawowanej w zadbanej świątyni parafialnej. Synod sugeruje też, by dla ożywienia życia parafialno-kulturowego powrócić do rozwijanej przed wojną idei „domów katolickich”, przystosowując do tego celu domy parafialne lub katechetyczne³⁹

³⁵ II PSP s. 154 nr 40-44.

³⁶ II PSP s. 59 nr 61.

³⁷ II PSP s. 193 nr 17. Zob. także nr 18.

³⁸ II PSP s. 23.

³⁹ II PSP s. 116 nr 63-65. Szczegółowe postulaty na temat różnorodnych służb i zadań podejmowanych przez świeckich w ramach uczestnictwa w misji prorockiej, kapłańskiej i królew-

PODSUMOWANIE

Działalności zbawczej Kościoła, czyli duszpasterstwa, nie można zaplanować tak, jak planuje się budowę jakiegoś obiektu. Nie można bowiem „zaprogramować” działania Ducha Świętego. Niemniej plan jest nieodzowny. Oznacza bowiem oszczędność czasu i sił oraz daje możliwość ich owocnego wykorzystania. Chroni przed przypadkowością, improwizacją i zaskoczeniem, pozwala dać z siebie więcej, wprowadza porządek i sprawia, że nic, co ważne, nie jest zaniedbane.

Pierwszym i podstawowym planem pastoralnym, który oferuje nam Kościół, jest rok liturgiczny. On określa rytm i czas działań pastoralnych w ramach duszpasterstwa zwyczajnego, obejmującego podstawowe potrzeby religijne wiernych⁴⁰ Dla budowania parafii wspólnotowej, dynamicznej i misyjnej to jednak nie wystarcza. Aby planowanie duszpasterskie było skuteczne, należy przede wszystkim wziąć pod uwagę cel działań pastoralnych. Trzeba więc najpierw odpowiedzieć sobie na pytanie: Co chcę osiągnąć? Tak jak mamy do czynienia z celem głównym oraz celami pośrednimi, podobnie w każdej parafii powinien istnieć ogólny plan pastoralny, do którego zmierzają plany szczegółowe. Możliwe to jest dopiero po dokładnej analizie sytuacji, potrzeb środowiska oraz możliwości danego zespołu. Po uświadomieniu sobie celów działań duszpasterskich ustala się kierunki działania, wybiera środki oraz określa czas i sposoby działania. W ten sposób powstaje wieloletni, roczny, kwartalny, miesięczny lub tygodniowy plan albo program działań duszpasterskich, podporządkowany wizji budowania parafii wspólnotowej oraz etapom jej realizacji⁴¹ Zgodnie z cechą zasady wspólnotowej w takim programie najpierw musi być uwzględniony etap ewangelizacyjny, następnie trzeba położyć akcent na systematyczną formację typu katechumenalnego w małych grupach, by ostatecznie dojść, poprzez utrwalającą misję, do konkretnych działań diakonijno-apostolskich.

skiej Chrystusa znajdziemy także w innych uchwałach II PSP. Warto tutaj wskazać na następujące dokumenty: *Powołanie do życia w małżeństwie i rodzinie*; *Kościół wobec życia społeczno-gospodarczego*; *Kościół wobec rzeczywistości politycznej*; *Misyjny adwent nowego tysiąclecia*; *Sól ziemi. Powołanie i posłannictwo świeckich*; *Liturgia Kościoła po Soborze Watykańskim II*; *Posługa charytatywna Kościoła*; *Świętość. Dar i zadanie*.

⁴⁰ R. R a k. *Duszpasterstwo w Kościele po II Soborze Watykańskim*. W: *Parafia jako podstawowa wspólnota w duszpasterskiej działalności Kościoła*. Oprac. E. Warchoł. Sandomierz 1999 s. 226-230.

⁴¹ A. M i c h a l i k. *Duszpasterz wczoraj, dziś i jutro*. Cz. II. Tarnów 1997 s. 101-104.

Na podstawie dokonanego wyboru tekstów II PSP w ramach podjętego tematu można stwierdzić, że Synod, bazując na soborowej wizji Kościoła, jednoznacznie postuluje, by budować parafię dynamiczną, opartą na modelu wspólnoty wspólnot⁴². Wiąże się to ściśle z mocno wyakcentowaną potrzebą stałej formacji świeckich. Nie do przecenienia w związku z tym jest ukazana przez dokumenty synodalne rola właściwie ukształtowanych duszpasterzy i znaczenie ruchów oraz wspólnot mających doświadczenie w realizacji wspólnotowego modelu parafii⁴³. Szkoda tylko, że nie znaleziono w dokumentach synodalnych miejsca na przedstawienie doświadczeń wypracowanych przez ks. F. Blachnickiego, a realizowanych w Ruchu Światło–Życie⁴⁴.

Przed duszpasterzami oraz świadomymi swej roli wiernymi świeckimi stoi więc zadanie realizacji wspólnotowego modelu parafii. Tylko taki bowiem model jest w stanie odnowić parafię i uczynić ją misyjną. Realizacja owego modelu domaga się jednak respektowania ściśle określonych etapów, warunkujących ilościowy i jakościowy wzrost parafii. Można się tutaj nauczyć wiele z doświadczeń posoborowych ruchów odnowy Kościoła oraz realizowanych już konkretnych projektów odnowy parafii. Oprócz przywołanego przez Synod „Ruchu dla lepszego świata”, realizującego program „Nowy obraz parafii”⁴⁵, istnieją także bogate doświadczenia „systemu komó-

⁴² Por. J. Dudziak. *Pastoralny aspekt II Polskiego Synodu Plenarnego ze szczególnym uwzględnieniem nowej ewangelizacji*. W: *Dzielo II Synodu Plenarnego w Polsce. Materiały z ogólnopolskiej sesji naukowej zorganizowanej 24 października 2001 r. w Lublinie*. Red. S. Tymosz. Lublin 2001 s. 161-163.

⁴³ Por. R. Kamiński. *Główne kierunki pracy duszpasterskiej Kościoła w Polsce*. W: J. Ostrowski (red.). *Duszpasterstwo a wyzwania XXI wieku Materiały z Sympozyjum Pastoralistów Polskich 22-24.04.2001*. Kielce 2001 s. 43-61.

⁴⁴ Oprócz opracowanego przez Ruch Światło–Życie teoretycznego modelu parafii wspólnotowej istnieje także propozycja programu odnowy parafii według projektu „Nowa Wspólnota” (S. Szczepaniec, M. Ostrowski, B. Biela). Zob. B. Biela. „Czynić Kościół domem” – ku holistycznej wizji urzeczywistniania wspólnoty parafialnej. W: M. Kubista-Wróbel (red.). *Teologia w służbie społeczności górnośląskiej*. Katowice 2003 s. 13-30. Istnieje także wydany przez Centralną Diakonię Ewangelizacji Ruchu Światło–Życie komplet podręczników: *Dzieje 2: nawrócenie, głoszenie, wspólnota*, przygotowany przez Katolickie Centrum Ewangelizacji założone przez Franciszkańskie Siostry Nowego Przymierza z Denver. W podręcznikach tych jest zawarte wszechstronne szkolenie, którego celem jest utworzenie w parafii sieci małych grup ewangelizacyjnych.

⁴⁵ M. Nowak. *O nową wizję Kościoła*. Warszawa 1994 s. 121-136. W ramach „Ruchu dla lepszego świata” powstała również ciekawa strategia pastoralna realizacji „Nowej Ewangelizacji” poprzez zastosowanie tzw. metody prospektywnej (zob. S. von Calster. *Nowa Ewangelizacja* s. 350-357).

rek parafialnych”, promowane w Europie przez centrum szkolenia w parafii św. Eustorgiusza w Mediolanie⁴⁶, czy też projekt „Parafia wspólnotą wspólnot”, realizowany zwłaszcza we Włoszech w ramach „Misji Kościół–Świat”⁴⁷

Jawi się w zawiązku z tym pilna potrzeba istnienia w każdej diecezji strategicznego planu lub też projektu realizacji modelu parafii wspólnotowej oraz profesjonalnych zespołów podejmujących akcje ewangelizacyjne w parafiach. Łączy się to także z postulatem Synodu, który wyraźnie zaleca, aby „w każdej diecezji powołać ośrodek katechumenalny, przygotowujący do chrztu grupy katechumenów. Ośrodek ten powinien podejmować także zadania formacyjne wobec osób religijnie zaniedbanych, które decydują się na udział w katechumenacie pochrzcielnym”⁴⁸ Możemy dodać, że taki ośrodek powinien istnieć, jeśli już nie w każdej parafii, to przynajmniej w większych ośrodkach duszpasterskich. Wydaje się, że ciągle za mało wykorzystywane są w tym kontekście osiągnięcia „Szkół Nowej Ewangelizacji”, których celem jest przygotowanie chrześcijan do czynnego i praktycznego podjęcia misji ewangelizacyjnej w Kościele i w świecie⁴⁹

Konkludując, można powiedzieć, że dokumenty II Polskiego Synodu Plenarnego, ukazując znaczenie *koinonii* w życiu Kościoła, a zwłaszcza w odnowie parafii, nie pokazały konkretnego programu budowania parafii wspólnotowej. Jest to o tyle zrozumiałe, że nie taki był cel prac Synodu. Warto jednakże podkreślić, że Synod, dając nowy impuls, by w sytuacji Kościoła w Polsce konsekwentnie i z determinacją realizować idee i postulaty nowej ewangelizacji, pośrednio postuluje, aby stratedzy duszpasterstwa, którymi w pierwszym rzędzie są pasterze diecezji, przy pomocy podległych im instytucji opracowali w ramach swoich partykularnych Kościołów konkretny projekt odnowy wspólnot parafialnych bazujący na eklezjologii komunii, dostosowany jednocześnie do uwarunkowań konkretnego środowiska⁵⁰ Nie

⁴⁶ G. M a c c h i o n i. *Ewangelizacja w parafii. Metoda „komórek”* Kraków 1997.

⁴⁷ A. F a l l i c o. *Projekt parafii jako wspólnoty wspólnot – w świetle „Christifideles laici” Jana Pawła II.* Kielce 1995.

⁴⁸ II PSP s. 208 nr 108.

⁴⁹ Zob. A. R o g a l s k i. *Szkoły ewangelizacji – zapowiedź wiosny chrześcijaństwa?* „Forum Duszpasterskie” 4: 1994 nr 14 s. 56-59.

⁵⁰ Może o tym świadczyć zaproszenie Synodu, aby wszystkie polskie Kościoły partykularne zwołały synody diecezjalne, poświęcone recepcji eklezjologii, postulatów i postanowień Synodu Plenarnego. To samo dotyczy parafii – powinny one odbywać swoje „forum parafialne” w celu „przeprowadzenia diagnozy obecnej sytuacji pastoralnej, określenia przez duszpasterzy i świeckich celów, które pragną osiągnąć w procesie recepcji, oraz środków, jakimi będą do nich dążyć” (II PSP s. 26-27).

ma bowiem duszpasterstwa uniwersalnego nawet w Kościołach partykularnych, ale duszpasterstwo przystosowane do określonych warunków miejsca i czasu⁵¹

BIBLIOGRAFIA

- Biel a B.: Kościół – Wspólnota. Wspólnota jako zasada urzeczywistniania się Kościoła w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego. Katowice 1993.
- Potrzeba nowej ewangelizacji wobec nowych wezwań. „Wiadomości Archidiecezjalne” (Katowice) 62:1994 nr 3 s. 144-153.
- Materiały o pracach II Polskiego Synodu Plenarnego w Archidiecezji Katowickiej, „Wiadomości Archidiecezjalne” (Katowice) 62:1994 nr 6 s. 277-282, 299-305, 353-358.
- „Czynić Kościół domem” – ku holistycznej wizji urzeczywistniania wspólnoty parafialnej. W: M. K u b i s t a - W r ó b e l (red.). Teologia w służbie społeczności górnośląskiej. Katowice 2003 s. 13-30.
- Zarys koncepcji teologii pastoralnej ks. Franciszka Blachnickiego. Katowice 2003.
- Bla ch n i c k i F.: Parafia wspólnotą – wspólnoty w parafii. W: Biblioteka Animatora z. 1 (mps bmrw.).
- Mała grupa w Kościele, W: Biblioteka Animatora z. 1 (mps bmrw.).
- Koinonia-communio-wspólnota. „Koinonia” 1979 nr 2.
- Etapy realizacji wspólnotowego modelu parafii. Wizja Ruchu Światło-Życie. „Koinonia” 1979 nr 2.
- Istotne cechy ruchu eklezjalnego. W: Charyzmat Światło-Życie. Teksty podstawowe. „Światło-Życie” 1987.
- Charyzmat „Światło-Życie” w służbie odnowy Kościoła lokalnego. W: Charyzmat Światło-Życie. Teksty podstawowe. „Światło-Życie” 1987.
- Ewangelizacja w procesie budowania „nowej parafii” W: Charyzmat Światło-Życie. Teksty podstawowe. „Światło-Życie” 1987.
- Sympatycy czy chrześcijanie? Katechumenat na dzisiejszą godzinę. Krościenko 2002.
- Ca l s t e r S. von: Nowa Ewangelizacja. Metoda perspektywna a Nowa Ewangelizacja. W: Kolecja „Communio” nr 8. Poznań 1993 s. 350-357.
- Do m i n g u e s M. P Parafia jako miejsce ewangelizacji. W: Kolecja „Communio” nr 8. Poznań 1993 s. 299-312.
- II Polski Synod Plenarny (1991-1999). Poznań 2001.
- Du d z i a k J.: Pastoralny aspekt II Polskiego Synodu Plenarnego ze szczególnym uwzględnieniem nowej ewangelizacji. W: S. T y m o s z (red.). Dzieło II Synodu Plenarnego w Polsce. Materiały z ogólnopolskiej sesji naukowej zorganizowanej 24 października 2001 r. w Lublinie. Lublin 2001 s. 161-163.

⁵¹ Por. R. K a m i ń s k i. *Duszpasterstwo w społeczeństwie pluralistycznym*. Lublin 1997 s. 9.

- Fallico A.: Projekt parafii jako wspólnoty wspólnot – w świetle „Christifideles laici” Jana Pawła II. Kielce 1995.
- Kamiński R.: Duszpasterstwo w społeczeństwie pluralistycznym. Lublin 1997.
- Krakowiak Cz.: Katechumenat chrzcielny dorosłych w Kościele posoborowym. Lublin 2003.
- Macchioni G.: Ewangelizacja w parafii. Metoda „komórek” Kraków 1997.
- Michalik A.: Duszpasterz wczoraj, dziś i jutro. Cz. II. Tarnów 1997
- Nowak M.: O nową wizję Kościoła. Warszawa 1994.
- Paluch M.: Zarys historii Ruchu Światło-Życie. Lublin–Kraków 1998.
- Rak R.: Duszpasterstwo w Kościele po II Soborze Watykańskim. W: E. Warchoł (oprac.). Parafia jako podstawowa wspólnota w duszpasterskiej działalności Kościoła. Sandomierz 1999 s. 226-230.

KOINONIA AND NEW EVANGELIZATION

Summary

To formulate the problem concisely it can be said that for John Paul II New Evangelization is the same as making communion real (NMI 42-43). In its first part the article shows how Rev. F Blachnicki understood making the Church “the home and the school of communion” in the parish. Part II shows the issue in the context of appeals for New Evangelization contained in the resolutions of the Second Polish Plenary Synod that were implemented in 2001.

For Rev. F Blachnicki it was clear that on the basis of the Council vision of the Church it is possible to introduce a comprehensive and organic conception of the pastorate that should be understood as the process of building the Church in the local community. The process of building the Church starts with evangelization that initiates liberating processes in people and in the given circle. The next stage is initiation – through catechumenal formation – to life in the ecclesial community. Visible elements can be reduced to three ones: *martyria*, *leiturgia*, and *diakonia*. *Martyria* is the testimony in which the Word of God is accepted with faith, and the response that is given by means of prayer and life formed by the Word. The life of the community that is established in this way is concentrated around liturgy that reveals and forms the Church. The third stage in building the ecclesial community is connected with *diakonia*, as the only way to join the community is by actualization of one’s own charismas.

A parish built on such a model of the ecclesial community is not divided into an active element and a passive one, as it is contrary to the concept of community. Moreover, such a parish induces other ones, even if they are situated outside its visible structure, to grow. This results from the principle of love – love always gives life. Hence the main conclusion from the fact that the Church is realized in actual, local communities was for Rev. Blachnicki the postulate that the whole pastorate should be restructured in such a way that it could serve formation of the basic communities of Christian life within the parish. The Light-Life movement founded by Rev. Blachnicki can be a great help here. Its action is practically focused on the three basic tasks: education of the “new man”, establishing retreat “oases”, and serving in local communities in order to build the “new Church”

On the basis of a selection of the Second Polish Plenary Synod documents it was found that the Synod, on the basis of the Council vision of the Church, unambiguously postulates that dynamic parishes, based on the model of a community of communities, should be built. This is closely connected with a strongly emphasized need of constant formation of laymen. Hence one cannot overestimate the role — shown in the Synod documents — of properly formed priests and the significance of movements and communities that are experienced in realization of the community model of the parish. However, realization of this model requires respecting the strictly defined stages conditioning the growth, both qualitative and quantitative, of parishes. A lot can be learned here from the experiences of the post-Council revival movements in the Church and from the actual projects of parish renewal being carried on. Hence an urgent need is seen for the existence in each diocese of a strategic plan or a project of realizing the community parish model, as well as of professional teams undertaking evangelization actions in parishes.

Translated by Barbara Reiman

Słowa kluczowe: parafia, wspólnota wspólnot, nowa ewangelizacja, duszpasterstwo, Ruch Światło-Życie, II Polski Synod Plenarny.

Key words: parish, community of communities, New Evangelization, pastoral care, Light-Life movement, Second Polish Plenary Synod.